

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Praktyczna nauka języka kaszubskiego - kultura żywego słowa		8.0.12526	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Instytut Filologii Polskiej			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Etnofilologia kaszubska	forma	stacjonarne
		moduł	język kaszubski w praktyce kulturowej, nauczycielska
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
Tomasz Fopke; mgr Grzegorz Schramke; mgr Dariusz Majkowski			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		5	
Ćw. audytoryjne		Semestr 3:	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - udział w zajęciach;	
zajęcia on-line, zajęcia poza pomieszczeniami dydaktycznymi UG, zajęcia w sali dydaktycznej		20 godzin - przygotowanie do zajęć i przygotowanie prezentacji zaliczeniowej.	
Liczba godzin		Razem: 50 godzin = 2 ECTS.	
Ćw. audytoryjne: 60 godz.		Semestr 4:	
		30 godzin - udział w zajęciach;	
		20 godzin - przygotowanie do zajęć;	
		25 godzin - przygotowanie projektu zaliczeniowego.	
		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		kaszubski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza tekstów z dyskusją - Drama (dialog, rozmowa), rozmowy, projekty językowo-kulturowe - Gry symulacyjne - Metoda projektów (projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny) - Praca w grupach - Wprawki dykcyjne, etiudy dramatyczne, deklamacja - Wykonywanie doświadczeń 		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja - zaliczenie ustne - wykonanie pracy zaliczeniowej - wykonanie określonej pracy praktycznej 	
		Podstawowe kryteria oceny	

Student otrzymuje zaliczenie z ćwiczeń na podstawie:

- czynnego udziału w zajęciach oraz systematycznego przygotowywania się – 50%,
- pozytywnych ocen z prac kontrolnych w trakcie toku studiów [odsłuch (wspólnie z nauczycielem i studentami) nagrań (prace cząstkowe, wprawki dykcyjne), konkurs recytatorski lub oratorski] oraz zaliczeniowego projektu/prezentacji – 50%.

Semestr 3: indywidualna prezentacja wybranego tekstu z rejestracją nagrania na nośniku cyfrowym (rodzaj / styl pracy ustala prowadzący),
Semestr 4: projekt grupowy (wybór problemu zależy od prowadzącego) - publiczna prezentacja efektów pracy.
Projekt przedstawiony przed publicznością (etiuda dramatyczna, organizacja wernisażu, praca edytorska) - tematykę projektu ustala prowadzący na początku semestru 4.
Każda praca musi wymagać publicznej prezentacji przed większą publicznością.

Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się

zakładany efekt uczenia się	wykonywanie zadań fonacyjnych	nagrania i odsłuchy	prezentacja indywidualna	projekt grupowy
Wiedza				
K_W05	+	+	+	+
K_W15	+		+	+
K_W21	+		+	+
Umiejętności				
K_U05	+	+	+	+
K_U07		+	+	+
K_U09	+	+	+	+
K_U15		+	+	+
K_U18	+	+	+	+
Kompetencje społeczne				
K_K01	+	+	+	+
K_K02	+	+	+	+
K_K03	+	+	+	+
K_K04			+	+
K_K08	+	+	+	+
K_K10	+	+	+	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

brak

B. Wymagania wstępne

podstawowa znajomość języka kaszubskiego

Cele kształcenia

Osiągnięcie przez studentów kompetencji językowej i jej doskonalenie. Umiejętność mówienia i wyzyskiwania technik oratorskich wykorzystywanych w różnych sytuacjach nadawczo-odbiorczych. Nabywanie i rozwijanie umiejętności poprawnego i swobodnego mówienia. Nabywanie i rozwijanie umiejętności wymowy i słuchania. Poznawanie kultury kaszubskiej przez obcowanie z kaszubskojęzycznymi tekstami kultury. Projekt - wspólne przygotowanie, wykonanie, weryfikacja i publiczna prezentacja etiudy dramatycznej lub innego publicznego wystąpienia (zadanie zespołowe).

Treści programowe

Warsztaty kultury żywego słowa są komponentem zajęć praktycznej nauki języka kaszubskiego realizowanym we współpracy z interesariuszem zewnętrznym MPiMKP w Wejherowie

1. Historia badań nad kaszubską twórczością wokalnoinstrumentalną: O. Kolberg, P. Szeffa, L. Roppel/W. Kirstein, L. Bielawski, W. Frankowska, T. Formela, S. Bronk.

a) rodzaje i znaczenie piosenek w literaturze regionalnej (H.J. Derdowski i A. Majkowski), b) gatunkiliterackie szczególnie „podatne” na łączenie z muzyką, c) tematyka tekstów (od „bożych” po „kozie”), d) tłumaczenia świątowych i polskich tekstów piosenek na język kaszubski, e) autorzy tekstów (od twórczości ludowej po współcześnie tworzących, indeks wybranych postaci z krótką charakterystyką i wskazaniem kluczowych artefaktów), f) analiza porównawcza wybranych tekstów.

2. Muzyka jako przedłużenie słowa?

a) rodzaje muzyki wokalne (charakterystyka ogólna ze szczególnym naciskiem na gatunki reprezentowane w muzyce kaszubskiej), b) autorzy muzyki wokalne: od twórczości ludowej po współcześnie tworzących (indeks osobowy z krótką charakterystyką i wskazaniem kluczowych artefaktów), c) harmonia w piosenkach kaszubskich na wybranych przykładach, d) polskie i zagraniczne implanty muzyczne (np. „Kòlãdë” B. Sychty oraz „Kaszëbszczëch nótów” (To je dłudżé, to je krótczé...), e) sztuka aranżacji muzycznej(„Zemia rodno” Jana Trepczyka), f) analiza porównawcza wybranej muzyki w kontekście jej przeznaczenia (np. piosenka dziecięca, wielkopostna i biesiadna).

3. Muzyka i(a) słowo w piosence kaszubskiej. Omówienie problemów tworzenia pieśni na wybranych przykładach (współlistnienie akcentów słownych i muzycznych, niedopasowanie charakterologiczne i tonacyjne, barwy tonacji, a wykonalność muzyki – następstwa dźwięków, agogika przeciwko tekstowi).

a) analiza porównawcza wybranych wykonawców, aranżacji tego samego utworu przez różnych wykonawców (np. „Tata i kòza”), b) współczesna kaszubska krytyka muzyczna.

4. Głos jako narzędzie w interpretacji tekstu na wybranych przykładach.

a) analiza roli i charakteru piosenki w wybranych dziełach scenicznych (B. Sychta, A. Pepliński), b) piosenka kabaretowa (Kaszubskie Duo Artystyczne „We Dwa Kònie”, FIF, Kùnda, grupy kabaretowe kół gospodyń wiejskich), c) mini-teatr, czyli szkolny montaż słowno-muzyczny (analiza wybranych konspektów stworzonych przez nauczycieli- regionalistów), d) współczesne teledyski kaszubskie.

5. Piosenka kaszubska we współczesnej edukacji.

a) wykorzystanie piosenki w nauce języka kaszubskiego, b) piosenka kaszubska jako istotny element programu edukacji muzycznej Pomorza (na przykładzie Państwowej Szkoły Muzycznej I st. Im. Fryderyka Chopina w Wejherowie).

6. Piosenka kaszubska w przestrzeni publicznej.

a) hymny samorządów i szkół, b) media: prasa, telewizje, radio, internet, c) reklama, d) jingle radiowe, dzwonki telefonów komórkowych, e) śpiewniki, kasety magnetofonowe, płyty, f) poszanowanie praw autorskich u wydawców i w mediach (spór o autorstwo piosenki na przykładzie utworu pt. „Tu je nasza zemia”), g)

7. Sceny prezentacji piosenki regionalnej.

Omówienie najważniejszych współczesnych imprez, konkursów, przeglądów, festiwali. Wykonawcy kaszëbszczi spiëwë: zespoły folklorystyczne, chóry, zespoły muzyki współczesnej, soliści (przykłady karier artystycznych A.Kucharska-Szeffler, W. Korthals- Tartas). Wywiady z artystkami.

Wykaz literatury

Lektura obowiązkowa:

Kaszubski śpiewnik domowy pod red. W. Frankowskiej, wyd. MPiMK-P, REGION 2014.
 Kaszubski śpiewnik Bożonarodzeniowy, pod. red. W. Frankowskiej, 2014.
 Muzyka Kaszub. Materiały encyklopedyczne pod red. W. Frankowskiej, wyd. CZEC.
 Peplińscy A. i A., Antologia lëteracczich dokòzów, red. D. Pioch, red. muz. W. Frankòwskò, Sierakowice 2009.
 Pieśni z Kaszub, red. W. Kirstein i L. Roppel, Gdańsk 1958.
 Trepczyk J., Lecë chòrankò. Pieśni kaszubskie, wëd. 2., Wejherowo 1997.
 T. Fopke, W jãzëk zgëldzony.

Do samodzielnego studiowania:

B. Toczyska, "Kama makaka ma!", „Sarabandy w chaszczach” oraz „Łamańców z dedykacją”.
 Wyboru tekstów na zajęcia prowadzacy dokonuje na bieżąco (poniżej rejestr śpiewników przydatny w pracy nauczyciela kaszubisty).

Śpiewniczi dlò dzòtków:

Fopke T., Piosenczi dlò knòpika i dzëwczãtka. Piosenki kaszubskie dla małych dzieci, Chwaszczyno–Gdańsk 2011; Fopke T., Stachurski J., Piosenczi dlò knòpika i dzëwczãtka. 20 piosenek kaszubskich dla najmłodszych, Chwaszczyno–Gdańsk 2013, Kaszëbszczi cëdowny swiat. Śpiewnik dla przedszkoli kaszubskich, red. T. Fopke, Gdańsk 2010, Ulubione pieśni dziecięce z Kaszub i Kociewia, red. P. Szeffka, Gdańsk–Wejherowo 1979.

Śpiewniczi religijné, w tim kòlãdowé

Dlò Was Panie. Kòscelny śpiewnik, red. E. Pryczkowski, Gdańsk 2006, Kaszëbszczé kòlãdë ë gòdowé spiëwë, red. J. Borzyszkowski, Gdańsk 1982; Kaszubski Śpiewnik Bożonarodzeniowy, red. W. Frankowska, Wejherowo–Gdynia 2015, Perszon J. ks., Tobie Boże chwała. Kaszubskie pieśni katolickie, Luzino 1993.

Śpiewniczi autorsczé

Fopke T., Pryczkowski E., Stachurski J., Piesnie Rodny Zemi, Banino 2003, Kirkowski W., Starzno, mòja wies, red. Tomasz Fopke, Wejherowo 2015, Kirkowski W., Z Tobą bëc. Kaszëbszczé spiëwë, Banino 2007, Lewañczyk E., Wanoga z piesnią. Zbiórk piesni lëdowëch i religijnëch, Żukowo 2014, Pepliński A., Kaszëbë wòlają nas. Kaszëbszczé piesniczczi, Gdańsk 1988, Tomaczkowski A., Wybór pieśni, Gdańsk 1981.

Jinszé śpiewniczi

Dalcznosc. Piosenki nagrodzone w konkursie na piosenkę z tekstem kaszubskim lub kociewskim, red. J. Stachurski, Gdańsk 1986, Jidze pòzymk. Piosenki nagrodzone w III konkursie na piosenkę z tekstem kaszubskim lub kociewskim, red. J. Stachurski, Gdańsk 1982, Kaszubski śpiewnik domowy, red. W. Frankowska Wejherowo–Gdynia 2014, Kaszuby z serii: Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, red. L. Bielawski, A. Mioduchowska, Warszawa 1997–1998, Lëdze gòdają. Piosenki nagrodzone w konkursie na piosenkę z tekstem kaszubskim, Gdańsk 1980, Na kaszëbszczi òrt. Piosenki kaszubskie, red. J. Stachurski, Gdańsk 1981, Nótë kaszëbszczé. Pòpùlarné piesnie, red. E. Prëczkòwsczi, Banino 2008, Kamieński Ł., Pieśni ludu pomorskiego. Pieśni z Kaszub południowych, seria Balticum, zeszyt 9, Toruń 1936, Łukaszewski L. 20 pieśni kaszubskich, seria Biblioteka Muzyczna Wojewódzkiego Domu Twórczości Ludowej, zeszyt 2. Gdańsk 1957.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W05, K_W15, K_W21	Student:

<p>K_U05, K_U07, K_U09, K_U15, K_U18 K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K08, K_K10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ma podstawową wiedzę o komunikacji językowej i kulturze żywego słowa (K_W05); • ma podstawową wiedzę o roli edukacji regionalnej i międzykulturowej, w tym o roli poprawnej wymowy w języku kaszubskim, zorientowaną na praktyczne wykorzystanie w instytucjach związanych z oświatą, kulturą i promocją regionu (K_W15); • zna i rozumie podstawowe założenia ochrony dziedzictwa narodowego i prawa autorskiego (K_W21).
	<p>Umiejętności</p> <p>Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby samodzielnej analizy wybranych procesów i zjawisk fonetycznych charakterystycznych dla obszaru Kaszub i Pomorza (K_U05); • potrafi porozumiewać się w języku kaszubskim w różnych kontekstach sytuacyjnych z osobami pochodzącymi z różnych środowisk (K_U07); • posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych w języku kaszubskim z uwzględnieniem zasad kultury żywego słowa (K_U09); • potrafi napisać wniosek do wydawnictwa lub instytucji kultury z prośbą o sfinansowanie realizacji projektu (K_U15); • potrafi pracować i współdziałać w grupie, przyjmując w niej różne role (K_U18).
	<p>Kompetencje społeczne (postawy)</p> <p>Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić zakres posiadanej przez siebie wiedzy z zakresu poprawnej wymowy i umiejętności dykcyjnych, rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia się (K_K01); • systematycznie pracuje nad swoją wymową w języku kaszubskim (K_K02); • potrafi zorganizować swoją pracę nad projektem (K_K03); • dialogowo rozwiązuje konflikty i konstruuje dobrą atmosferę dla efektywnej pracy (K_K04); • rozumie potrzebę dbania o dziedzictwo narodowe, poprawność i czystość języka dla zachowania tożsamości jednostkowej i zbiorowej, ma świadomość kompleksowej natury języka oraz złożoności i historycznej zmienności jego znaczeń (K_K08); • jest na bieżąco z najważniejszymi tendencjami dotyczącymi wymowy kaszubskiej (K_K10).
<p>Kontakt</p> <p>fopke@wp.pl</p>	